

INLEIDING Vraag&Antwoord lijst

Bij de vervaardiging van levensmiddelen kan een breed scala aan nutriënten en andere ingrediënten worden gebruikt, waaronder vitamines, mineralen met inbegrip van spoorelementen, aminozuren, essentiële vetzuren, vezels, en diverse planten- en kruidenextracten. De toevoeging van deze stoffen aan levensmiddelen is in de diverse lidstaten geregeld met behulp van uiteenlopende nationale voorschriften. De (EG) verordening Nr. 1925/2006 betreffende de toevoeging van vitamines en mineralen en bepaalde andere stoffen aan levensmiddelen, hierna te noemen verrijkte levensmiddelen verordening, harmoniseert deze nationale bepalingen door het vast stellen van communautaire voorschriften.

De voorliggende Q&A lijst geeft een toelichting op de Verordening (EG) 1925/2006 en is bedoeld ter ondersteuning voor het bedrijfsleven en andere belanghebbenden bij de praktische toepassing van de verrijkte levensmiddelen verordening. Zover mogelijk is bij iedere vraag aangegeven op welk artikel en/of bijlage de vraag betrekking heeft.

Vragen met betrekking tot de inwerkingtreding van de verordening kunnen worden teruggevonden in het document overgangsmatregelen (OCV 070126)

In geen geval is aansprakelijkheid te ontlenu voor enige schade, van welke aard ook, welke het directe of indirecte gevolg is van handelingen en/of beslissingen die (mede) gebaseerd zijn op de in deze Q&A-lijst opgenomen informatie.

Gebruikte afkortingen:

<i>Art.</i>	<i>artikel in de verordening verrijkte levensmiddelen</i>
<i>Verordening verrijkte levensmiddelen</i>	<i>Verordening (EG) Nr. 1925/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 betreffende de toevoeging van vitamines en mineralen en bepaalde andere stoffen aan levensmiddelen</i>
<i>EFSA</i>	<i>European Food and Safety Authority</i>
<i>Commissie</i>	<i>Europese Commissie</i>
<i>ROW</i>	<i>Regulier Overleg Warenwet</i>
<i>VWA</i>	<i>Voedsel en Waren Autoriteit</i>
<i>VWS</i>	<i>Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport</i>

DOEL EN TOEPASSINGSGBIED VAN DE VERORDENING

1. Op welke levensmiddelen/voedingsmiddelen is de verordening verrijkte levensmiddelen van toepassing? (art 1)

- Deze verordening heeft betrekking op die levensmiddelen waaraan vitamines en mineralen en bepaalde andere stoffen of ingrediënten die andere stoffen dan vitamines of mineralen bevatten, worden toegevoegd. Of die levensmiddelen waarbij tijdens de productie vitamines, mineralen en bepaalde andere stoffen worden gebruikt op zodanige wijze dat de inname van die stoffen veel groter is dan onder normale omstandigheden bij een evenwichtige en gevarieerde voeding redelijkerwijs te verwachten is, en/of aan de andere kant een potentieel risico voor de consument inhoudt (zie overweging 2).

De al van toepassing zijnde specifieke voorschriften voor het toevoegen of het gebruiken van vitamines en mineralen en bepaalde andere stoffen in voedingssupplementen (RL 2002/46/EG) en producten voor bijzondere voeding (RL 89/398/EEG) hebben voorrang op de verordening verrijkte levensmiddelen.

DEFINITIES

2. Wat wordt bedoeld met *andere stof*? (art 2.2.)

- Een andere stof is een stof die geen vitamine of mineraal is, maar wel een nutritioneel of fysiologisch effect heeft. Hiermee wordt bedoeld eenduidig gedefinieerde chemische verbindingen anders dan vitaminen en mineralen zoals diverse bio-actieve stoffen (bijvoorbeeld aminozuren, essentiële vetzuren, vezels en verschillende planten- en kruidenextracten). De stof moet in een grotere mate aan een levensmiddel worden toegevoegd dan onder normale omstandigheden bij een evenwichtige en gevarieerde voeding redelijkerwijs is te verwachten of worden gebruikt als ingrediënt in een levensmiddel.

VOORSCHRIFTEN M.B.T. DE TOEVOEGING VAN VITAMINEN EN MINERALEN

3. Welke vitaminen en mineralen mogen worden gebruikt? (art 3)

- Vitaminen en mineralen, ongeacht of ze normaal in de voeding voorkomen, als onderdeel daarvan worden geconsumeerd en als essentiële nutriënten worden beschouwd, mogen aan levensmiddelen worden toegevoegd. In bijlage 1 van de verordening verrijkte levensmiddelen is een positieve lijst opgenomen met de vitaminen en mineralen die mogen worden toegevoegd. In bijlage II is opgenomen de vorm (vitamineformuleringen en mineraalverbindingen) waarin vitaminen en mineralen mogen worden toegevoegd. Zie ook vraag 4.

4. In welke vorm mogen vitaminen en mineralen worden gebruikt? (art 3)

- De verordening verrijkte levensmiddelen stelt dat chemische stoffen die als bron van vitaminen en mineralen aan levensmiddelen kunnen worden toegevoegd, veilig dienen te zijn en biologisch beschikbaar. Dat wil zeggen dat zij door het lichaam kunnen worden opgenomen. Daarom is er voor deze stoffen een positieve lijst opgesteld welke is opgenomen in bijlage II van de verrijkte levensmiddelen verordening. Een uitzondering is natriumchloride (keukenzout). Hoewel natriumchloride (keukenzout) niet op deze lijst van stoffen staat, mag het nu en in de toekomst wel als een ingrediënt voor de bereiding van levensmiddelen worden gebruikt. Er gelden op dit moment geen andere uitzonderingen.

5. Moet de producent aantonen dat de gebruikte chemische vorm van het mineraal of vitamine door het menselijk lichaam kan worden opgenomen? (art 3 lid 2)

- Nee, dit is niet nodig. Bijlage II bevat een lijst met stoffen die door het Wetenschappelijk Comité voor de menselijke voeding zijn beoordeeld en goed bevonden op het gebied van veiligheid en biologische beschikbaarheid (zie overweging 10).

6. Kan bijlage II worden uitgebreid?

Aanvullingen voor de lijst in bijlage II (nieuwe vormen) moeten via een technisch dossier worden voorgelegd aan de Commissie.

Meer informatie over het indienen van een aanvraag voor de uitbreiding van de bijlagen kan worden terug gevonden op:

http://eu.europa.ec/food/food/labellingnutrition/nutritional/adm_guidance_safety_substances_en.pdf

7. Wanneer (met welk doel) mogen vitamines en mineralen worden toegevoegd.

- Vitamines en mineralen mogen voor een aantal oogmerken aan levensmiddelen worden toegevoegd.

Bijvoorbeeld;

- a) Om een tekort aan een of meer vitamines en /of mineralen bij de bevolking of bij specifieke bevolkingsgroepen op te heffen of te voorkomen. Mits de noodzaak hiervan kan worden aangetoond aan de hand van klinische of subklinische bewijzen.
- b) Om de voedingstoestand van de bevolking of van specifieke bevolkingsgroepen te verbeteren, en/of eventuele tekorten bij de opname van vitamines of mineralen uit de voeding ten gevolge van veranderde voedingsgewoonten te verhelpen.
- c) Naar aanleiding van ontwikkeling in de algemeen aanvaarde wetenschappelijke kennis over de betekenis van vitamines en mineralen in de voeding en de daaruit voortvloeiende effecten op de gezondheid.
- d) Om het gehalte van vitamines en mineralen te restaureren indien dat gedurende de productie, opslag of behandeling is verlaagd (zie overweging 6).
- e) Om aan levensmiddelen een voedingswaarde te geven die vergelijkbaar is met die van levensmiddelen ter vervanging waarvan zij bedoeld zijn (zie overweging 6).

BEPERKINGEN M.B.T. DE TOEVOEGINGEN VAN VITAMINEN EN MINERALEN

8. Zijn er producten waaraan geen vitamines en mineralen mogen worden toegevoegd? (art 4)

- Vitamines en mineralen mogen niet worden toegevoegd aan:

- onbewerkte producten zoals, groenten, fruit, vlees, pluimvee en vis;
- producten die meer dan 1,2 volume% alcohol bevatten, met uitzondering van;
  - i. de producten als bedoeld in art. 44 lid 6 en lid 13 van Verordening (EG) nr 1493/1999, dit zijn producten die geproduceerd worden in het Verenigd Koninkrijk en in Ierland, en waarvoor de lidstaten het gebruik van een samengestelde benaming waarin het woord "wijn" voorkomt mogen toestaan,
  - ii. en de producten die vóór de aanneming van deze verordening in de handel zijn gebracht,
  - iii. en de producten die overeenkomstig met art 11 van de verordening verrijkte levensmiddelen, voor 19 juli 2007 door een lidstaat ter kennis van de Commissie zijn gebracht.

De lijst van levensmiddelen of categorieën van levensmiddelen waaraan bepaalde vitamines en mineralen niet mogen worden toegevoegd kan worden uitgebreid. Deze uitbreiding gebeurt via de comitologie procedure

9. Waarom mogen vitamines en mineralen niet worden toegevoegd aan onbewerkte producten? (art 4)?

- Om bij de consument verwarring over de natuurlijke voedingswaarde van verse levensmiddelen te vermijden, zouden aan deze producten geen vitamines en mineralen mogen worden toegevoegd.

10. Waarom mogen geen vitamines en mineralen aan producten worden toegevoegd die meer dan 1,2 volume % alcohol bevatten? (art 4)

- Levensmiddelen waaraan vitamines en mineralen zijn toegevoegd, worden meestal door de fabrikant aangeprezen en kunnen door de consument worden gezien als levensmiddelen die nutritioneel, fysiologisch of een ander met de gezondheid verband houdend opzicht beter zijn dan soortgelijke of andere producten waar dergelijke nutriënten niet aan toegevoegd zijn. Dit kan de consument aanzetten tot keuzes die uit een ander oogpunt ongewenst zijn. Om dit eventuele ongewenste effect tegen te gaan is besloten bepaalde beperkingen op te leggen ten aanzien van de producten waaraan vitamines en mineralen mogen worden toegevoegd.

ZUIVERHEIDSCRITERIA

11. Wat wordt bedoeld met zuiverheidscriteria? (art 5)

- Zuiverheidscriteria omschrijven de chemische karakteristieken van iedere vitamineformulering en mineraalverbinding van bijlage II van de verordening verrijkte levensmiddelen. Ze definiëren in de wetgeving de chemische structuren en eigenschappen van iedere formulering of verbinding. De verordening verrijkte levensmiddelen bepaalt dat de zuiverheidscriteria van vitamineformuleringen en mineraalverbindingen in bijlage II van de verordening moeten voldoen aan de criteria zoals deze al zijn opgenomen in bestaande Europese levensmiddelenwetgeving. Voorbeelden van deze Europese levensmiddelenwetgeving zijn de EU richtlijn 95/45 houdende vaststelling van bijzondere zuiverheidseisen voor kleurstoffen die in levensmiddelen mogen worden gebruikt en de EU richtlijn 96/77 tot vaststelling van specifieke zuiverheidseisen voor levensmiddelenadditieven met uitzondering van kleurstoffen en zoetstoffen.

12. Wat zijn algemeen aanvaardbare zuiverheidscriteria? (art 5)

- Indien de bovengenoemde Europese wetgeving geen zuiverheidscriteria bevat voor de vitamineformuleringen en mineraalverbindingen zoals gedefinieerd in bijlage II van de verordening verrijkte levensmiddelen, dan stelt de verordening dat deze alsnog moeten worden vastgesteld. In de tussentijd wordt verwezen naar zuiverheidscriteria zoals die zijn vastgelegd door internationaal erkende organisaties zoals de Codex e.d. of zoals nationaal zijn bepaald. Waarbij de zuiverheidscriteria zoals ze zijn vastgelegd door de Codex voorgaan op nationale bepalingen. In de Nederlandse wetgeving zijn in het Warenwetbesluit Levensmiddelenadditieven een aantal zuiverheidscriteria opgenomen

13. Wat als de nationale zuiverheidscriteria strenger zijn dan die gehanteerd door internationale organen? (art 5)

- De verordening verrijkte levensmiddelen stelt dat ook nationale wetgeving op het gebied van zuiverheidscriteria mag gelden voor die vitamineformuleringen en mineraalverbindingen waar op dit moment nog geen criteria voor zijn vastgesteld in de Europese wetgeving. Mogelijk zijn deze nationaal vastgestelde criteria strenger dan die vastgesteld door internationale organen. Dergelijke strengere zuiverheidscriteria mogen van kracht blijven totdat de communautaire wetgeving in zuiverheidscriteria voor deze stoffen voorziet. Het is raadzaam om bij export van levensmiddelen hierop bedacht te zijn.

14. Gelden er zuiverheidscriteria voor de 'andere stoffen'? (art 5)

- Nee. De verordening voor verrijkte levensmiddelen stelt op dit moment alleen eisen aan de zuiverheidscriteria voor het gebruik van vitamineformuleringen en mineraalverbindingen zoals deze zijn opgenomen in bijlage II van de verordening. Het is nog onduidelijk of er op termijn ook zuiverheidscriteria zullen worden vastgesteld voor de 'andere stoffen'.

VOORWAARDEN M.B.T. DE TOEVOEGING VAN VITAMINEN EN MINERALEN

15. Welke hoeveelheden vitamines en mineralen mogen maximaal aan voedingsmiddelen worden toegevoegd? (art. 6)

- Omdat overmatige consumptie van vitamines en mineralen schadelijk gevolgen voor de gezondheid kan hebben, dienen er maximale veiligheidsgrenzen voor de toevoeging van die stoffen aan levensmiddelen te worden vastgesteld. Deze veiligheidsgrenzen moeten ervoor zorgen dat de producten bij normaal gebruik volgens de gebruiksaanwijzing van de fabrikant en bij een gevarieerde voeding veilig zijn voor de consument. Het uitgangspunt voor deze maximumwaarden is dat ze veilig zijn voor de totale hoeveelheden van vitamines en mineralen in het levensmiddel die daarin van nature voorkomen en/of eraan zijn toegevoegd ongeacht welk doel, ook voor technologische doeleinden.

De maximale hoeveelheden voor vitamines en mineralen moeten nog op Europees niveau worden vastgesteld. Bij het vaststellen van de veilige maximale hoeveelheden zal uitgegaan worden van op algemeen geaccepteerd wetenschap gebaseerde risicobeoordeling. Hierbij wordt rekening gehouden met de variatie in sensitiviteit van de diverse bevolkingsgroepen en de inname van vitamines en mineralen van andere voedingsbronnen zoals voedingssupplementen en mogelijke afspraken m.b.t. (verplichte en/of gewenste) verrijking.

De Europese Commissie zal uiterlijk 19 januari 2009 hiervoor een voorstel indienen. Zolang de Europese maxima nog niet van kracht zijn geldt de nationale wetgeving. Voor Nederland is dit het Warenwetbesluit Toevoeging microvoedingsstoffen aan levensmiddelen en de Warenwetregeling vrijstelling foliumzuur en vitamine D aan levensmiddelen.

16. Welke hoeveelheden vitamines en mineralen moet minimaal aan een voedingsmiddel worden toegevoegd? (art 6)

- Bij toevoeging van vitamines en mineralen aan levensmiddelen moet een bepaalde minimumhoeveelheid in het levensmiddel worden bereikt. Een te lage of onbeduidende hoeveelheid van deze stoffen in de verrijkte levensmiddelen zou voor de consument geen enkel voordeel hebben en misleidend zijn. De vitamine of het mineraal moet in het levensmiddel ten minste in een significante hoeveelheid aanwezig zijn. Voor de meeste vitamines en mineralen wordt in de bijlage van EU richtlijn 90/496 (voedingswaarde-declaratie) aangegeven dat een significante hoeveelheid wordt gedefinieerd als, 15% van de in de bijlage aangegeven aanbevolen dagelijkse hoeveelheid per 100 gram of 100 ml, dan wel per verpakking indien deze slechts één portie bevat. Minimumhoeveelheden voor specifieke levensmiddelen of categorieën levensmiddelen worden, inclusief lagere hoeveelheden die afwijken van de bijlage in richtlijn 90/469, via de comitologie procedure vastgesteld.

17. Wat als er in Richtlijn 90/496/EC, inzake voedingswaarde-informatie voor levensmiddelen voor een vitamine en mineraal geen significante hoeveelheid cq. geen aanbevolen dagelijkse hoeveelheid is vastgesteld? (art 6 lid 6)?

- De Commissie is bezig met een herziening van deze richtlijn over voedingswaarde-informatie. Een onderdeel van deze herziening is de aanvulling van de bijlage met aanbevolen hoeveelheden voor vitamines en mineralen en hun referentie tot een significante hoeveelheid.

18. Geldt de minimale hoeveelheid ook bij restauratie en substitutie?

- Wat betreft het nationale beleid op het gebied van restauratie en substitutie dit blijft gehandhaafd totdat in Europees verband de minimale hoeveelheden zijn vast gesteld. Het nationale beleid betreffende restauratie en substitutie is terug te vinden in het Warenwetbesluit Toevoeging microvoedingsstoffen artikel 1 en artikel 6 lid 2.

ETIKETTERING, PRESENTATIE EN RECLAME

19. Wat zijn de gevolgen voor de reclame (waaronder etikettering e.d.) in geval van verrijking?

- Een claim mag alleen dan voor een verrijkt levensmiddel worden gemaakt wanneer het product en de claim voldoen aan de EU verordening 1924/2006 inzake Voedings- en gezondheidsclaim voor levensmiddelen. Dit houdt ondermeer in dat ook volgens deze verordening een vitamine en/of mineraal in een significante hoeveelheid aanwezig moet zijn in een (verrijkt) levensmiddel voordat een claim mag worden gebezigd. Daarnaast moet voedingswaarde etikettering plaatsvinden van de zogenaamde "grote 8" en vitamine/mineraal (of andere stof) waarmee het levensmiddel is verrijkt (art. 7 lid 3).

20. Moet mijn levensmiddel voldoen aan een voedingsprofiel om te mogen verrijken?

- Een verrijkt levensmiddel moet voldoen aan een voedingsprofiel indien een exploitant het verrijkte levensmiddel wil voorzien van een claim. In die situatie moet een verrijkt levensmiddel voldoen aan zowel de EU verordening voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen als de EU verordening voor verrijkte levensmiddelen. Wil een producent echter zijn product verrijken, zonder te claimen, dan is het voldoen aan een voedingsprofiel geen vereiste.

Een voedingsprofiel is een instrument om te kunnen beoordelen of een levensmiddel een claim mag dragen. Bij het opstellen van voedingsprofielen wordt onder andere rekening gehouden met het gehalte aan vet, suiker en zout. Onderzocht wordt of hierbij ook verzadigde vetzuren, transvetzuren, vezels, totaal energie en dergelijke moeten worden meegenomen. Op Europees niveau wordt op dit moment gewerkt aan het opstellen van de voedingsprofielen. In principe zullen de voedingsprofielen uiterlijk op 19 januari 2009 zijn vastgesteld.

21. Er zijn groepen in de bevolking die bij gebruik van een gevarieerde voeding niet in hun behoefte kunnen voorzien. Welke boodschap is in dat geval toegestaan?

- Elke commerciële boodschap hierover is een claim. Het gebruik van een claim op een levensmiddel mag alleen als voldaan wordt aan de verordening voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen.

22. Wat te doen als de minimumwaarde van voedingsstoffen lager is dan het niveau waarbij geclaimd mag worden (15 % van de ADH) en het verschil tussen minimum en maximum juist erg klein is? M.a.w. is het in zo'n situatie mogelijk om voldoende vitaminen toe te voegen om te kunnen claimen?

- Bij de discussies over het bepalen van de Europese minimum- en maximumwaarde zal deze situatie aan de orde worden gesteld. Zolang deze waarden er niet zijn, blijven de bestaande nationale bepalingen in stand. Voor Nederland geldt dat er minimaal 15% van de ADH en maximaal 100% van de ADH aan voedingsmiddelen mag worden toegevoegd (zie Warenwetbesluit Toevoeging Micro-voedingsstoffen aan levensmiddelen artikel 6 lid 1).

Indien een claim wordt gebruikt dient altijd aan de verordening voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen te worden voldaan.

23. Wat wordt m.b.t. de claimsverordening en de verordening verrijkte levensmiddelen verstaan onder de zinsnede "zoals geconsumeerd"?

- Hiermee wordt bedoeld dat de claim niet mag verwijzen naar het rauwe of onbereide product maar naar het gereede/bereide product zoals een consument dit zal gebruiken.

TOEVOEGING VAN BEPAALDE ANDERE STOFFEN

24. Wanneer mag een *andere stof* worden toegevoegd? (art 8)

- Om de veiligheid van een 'andere stof' te waarborgen wordt door de EFSA een beoordeling van de voor deze stof beschikbare informatie gedaan. Aan de hand van deze beoordeling neemt de Europese Commissie een besluit over in welke categorie de 'andere stof' wordt onder gebracht.

De categorieën zijn;

- De 'andere' stof wordt voldoende veilig voor consumptie bevonden en mag worden toegevoegd aan levensmiddelen.
- De andere stof wordt onveilig voor consumptie bevonden en mag niet worden toegevoegd aan levensmiddelen. De stof wordt opgenomen in deel A van bijlage 3 van de verrijkte levensmiddelen verordening.
- De 'andere stof' wordt tot op zekere hoogte niet veilig voor consumptie bevonden en mag alleen in specifieke gevallen aan levensmiddelen worden toegevoegd. De stof wordt opgenomen in deel B van bijlage 3 van de verrijkt levensmiddelen verordening.
- De 'andere stof' heeft mogelijk een nadelig effect op de volksgezondheid, maar de wetenschappelijke ondersteuning voor dit specifieke effect is onzeker. De stof en voorwaarde waaronder de stof mag worden gebruikt worden opgenomen in deel C van bijlage 3 van de verrijkte levensmiddelen verordening

Deel C van bijlage 3 is een tijdelijke lijst. Stoffen op deze lijst worden door de EFSA binnen 4 jaar opnieuw beoordeeld waarna de Europese Commissie een oordeel velt over het gebruik van de betreffende 'andere stof'. Dit kan zijn dat de stof vrij gebruikt mag worden, dat de stof alleen in specifieke gevallen aan levensmiddelen mag worden toegevoegd, of dat het verboden is om de stof toe te voegen aan levensmiddelen.

Bovengenoemde bijlagen (A,B en C) zullen te zijner tijd worden vermeld op de website van de Commissie: http://ec.europa.eu/food/food/labellingnutrition/vitamins/comm_reg_en.pdf

25. Wat als een *andere stof* niet is opgenomen in de bijlagen A, B en C?

- In de bijlage komen alleen verboden stoffen, aan beperking onderworpen stoffen en stoffen welke worden onderzocht voor. Dit betekent dat alle andere bio-actieve stoffen tot op zekere hoogte mogen worden toegevoegd. De General Food Law verplicht wel dat alleen veilige producten worden geproduceerd cq vermarkt. "Nieuwe" bio-actieve stoffen vallen onder de nieuwe voedingsmiddelen wetgeving en zullen in dit geval eerst een veiligheidsbeoordeling moeten ondergaan.

26. Mogen *andere stoffen* nu al worden toegevoegd aan voedingsmiddelen? En mogen Lidstaten *andere stoffen* verbieden? (art 8)

- Er is nog geen EU harmonisatie op gebied van andere stoffen. Tot het tijdstip dat de harmonisatie er wel is mogen 'andere stoffen' worden toegevoegd aan voedingsmiddelen mits voldaan wordt aan de nationale wetgeving. In Nederland is dit bijvoorbeeld het Warenwetbesluit Kruidenpreparaten. Dit houdt tevens in dat tot op het moment dat er harmonisatie is m.b.t. de 'andere stoffen', individuele Europese landen stoffen kunnen verbieden onder de voorwaarde dat zij dit, volgens de standaard procedure, notificeren bij de EU Commissie. Vervolgens kan daartegen bezwaar worden gemaakt door de andere lidstaten.

27. Welke maxima gelden voor de andere stoffen? Kunnen Lidstaten nationale maxima hanteren voor andere stoffen indien er geen EU harmonisatie bestaat?

- Omdat er nog geen EU harmonisatie op gebied van andere stoffen is, mogen 'andere stoffen' worden toegevoegd aan voedingsmiddelen mits voldaan wordt aan de nationale wetgeving. In de verrijkte levensmiddelen verordening is opgenomen dat er een bijlage komt waarin de 'andere stoffen' worden opgenomen die niet aan levensmiddelen mogen worden toegevoegd. Tot de tijd dat deze bijlage (III) is gevuld geldt de nationale wetgeving indien deze aanwezig is. In Nederland is dit o.a. het Warenwetbesluit Kruidenpreparaten

VRIJWARINGSMAATREGELEN

28. Kan een lidstaat een beperking voor verrijking of een verplichting tot verrijking toekennen? (art 13)
- Wanneer een lidstaat gegronde redenen heeft om aan te nemen dat een product gevaar oplevert voor de gezondheid van de mens, ook al is het product in overeenstemming met de verordening, of bij een tekort aan bepaalde stoffen dat een gevaar voor de gezondheid oplevert, dan kan deze lidstaat de toepassing van verrijking verplichten of verbieden.

Indien hier toe wordt overgegaan behoort de lidstaat de Commissie en andere lidstaten onverwijld op de hoogte te brengen van zijn besluit. De EFSA zal indien nodig een opinie vormen over de nationaal genomen beslissing tot het opschorten dan wel beperken van de verordening. De Commissie zal naar aanleiding daarvan een besluit nemen over de voortdrijving van de nationale beslissing. Het is mogelijk dat de nationale beslissing voorrang mag hebben van de Commissie. Levensmiddelenbedrijven is daarom aan te raden op de hoogte te blijven van eventuele en mogelijke nationale bepalingen die een uitzondering vormen op de verordening verrijkte levensmiddelen.

OVERGANGSMAATREGELEN

29. Mag ik nog steeds restaureren en substitueren? (art 17 lid 3)

- De lidstaten mogen in overeenstemming met het EG-verdrag bestaande nationale voorschriften op het gebied van restauratie en substitutie blijven toepassen totdat de maximum- en minimumhoeveelheden van in bijlage I opgenomen vitamines en mineralen zijn vastgesteld door de Europese Unie. Tijdens de discussies over het bepalen van de Europese minimum- en maximumwaarde zal de situatie m.b.t. het voortzetten van (nationaal) beleid op het gebied van restauratie en substitutie aan de orde worden gesteld.

INWERKINGTREDING

32. Wanneer moet een product dat verrijkt is/wordt met een vitamine, mineraal of andere stof aan de verordening voldoen? (art 18)

- De verrijkte levensmiddelen verordening is van toepassing met ingang van 1 juli 2007. Levensmiddelen die vóór 1 juli 2007 in de handel worden gebracht of geëtiketteerd zijn en niet aan de verordening voldoen, mogen tot hun houdbaarheidsdatum, doch niet na 31 december 2009 worden verhandeld. Dit betekent dat verrijkte levensmiddelen die ná 1 juli 2007 op de markt worden gebracht, moeten voldoen aan de eisen voor de voedingswaarde declaratie zoals deze zijn gesteld in de verordening. Omdat de verordening nog geen voorschrift cq eisen bevat voor de minimale ofwel maximale gehalten van het toevoegen van vitamines en mineralen én de toevoeging van andere stoffen is hiervoor de nationale wetgeving van toepassing tot op het moment dat genoemde voorschriften cq eisen door de commissie zijn vastgesteld. Voor Nederland geldt dat er minimaal 15% van de ADH en maximaal 100% van de ADH aan voedingsmiddelen mag worden toegevoegd (zie Warenwetbesluit Toevoeging Micro-voedingsstoffen aan levensmiddelen artikel 6 lid 1).

33. Wat wordt verstaan onder *in de handel brengen* en verkopen? (art 18)

- Onder het 'in de handel brengen' van voedingsmiddelen wordt verstaan het te koop aanbieden, uitstallen, tentoonstellen, verkopen, afleveren of voorhanden of in voorraad hebben van een waar (art1 lid 1c Warenwet). Of gesteld in gelijke bewoording volgens de Algemene Levensmiddelen Verordening ((EG) 178/2002 art 3 lid8) 'in de handel' brengen: het voorhanden hebben van levensmiddelen of diervoeders met het oog op de verkoop, met inbegrip van het ten verkoop aanbieden, of enige andere vorm van al dan niet gratis overdracht, alsmede de eigenlijke verkoop, distributie en ander vormen van overdracht zelf.

34. Tot hoe lang mag een verrijkt levensmiddel dat niet aan de verordening verrijkte levensmiddel voldoet op de markt aanwezig zijn? (art 18)

- Levensmiddel die vóór 1 juli 2007 in de handel gebracht of geëtiketteerd zijn en niet aan deze verordening voldoen, mogen tot hun houdbaarheidsdatum, doch niet na 31 december 2007 worden verhandeld. Daarnaast mogen lidstaten tot 19 januari 2014, op hun grondgebied het gebruik toestaan van vitamines en mineralen die niet in bijlage I zijn opgenomen of een niet in bijlage II vermelde vorm hebben. Een uitgebreidere uitleg over deze termijnen is opgenomen in het document overgangstermijnen.

CHECKLIJST T.B.V. TOEVOEGING VITAMINEN EN MINERALEN AAN LEVENSMIDDELEN

Aan de volgende voorwaarden behoort het toevoegen van vitamines en mineralen aan een levensmiddel te voldoen volgens de verordening verrijkte levensmiddelen.

- Het levensmiddel is niet een onbewerkt product.
- Het levensmiddel is niet een drank die meer dan 1,2 volumepercent alcohol.
- Bestaande wetgeving bevat geen specifieke richtlijnen voor het toevoegen van vitamines en mineralen aan levensmiddelen, bijvoorbeeld EG richtlijn Producten voor Bijzondere voeding
- Vitamines en mineralen worden niet toegevoegd vanwege een technologisch functie welke wordt gecontroleerd door wetgeving gericht op additieven.
- De vitamine en/of mineraal welke wordt toegevoegd is opgenomen in bijlage I.
- De vitamineformulering en/of mineraalverbinding welke wordt toegevoegd is opgenomen in bijlage II.
- De vitamine en/of mineraal welke wordt toegevoegd, is na toevoeging in een significante hoeveelheid aanwezig. In zover dit is gedefinieerd in EG verordening 496/1990.
- Er zijn geen vastgestelde maximum hoeveelheden voor de toevoeging van de vitamine en/of mineraal aan een levensmiddel of de hoeveelheid toegevoegd vitamine en/of mineraal valt onder de maximum hoeveelheid.
- Er zijn geen specifieke product beperkingen n.a.v. de vastgestelde maximum hoeveelheid.
- De etikettering van het verrijkte levensmiddel voldoet aan de vereiste richtlijnen, inclusief de gegevens van het vitamine en/of mineraal dat is toegevoegd.
- Het etiket stelt niet dat een adequate en gevarieerde voeding met voldoende vitamines en/of mineralen niet kan worden bereikt zonder de consumptie van het verrijkte levensmiddel.
- Het etiket is niet misleidend m.b.t. de voedingskundige waarde van het levensmiddel.
- Iedere claim m.b.t. het toevoegen van een vitamine en/of mineraal voldoet aan de EG verordening 1924/2006.